

נח (286)

נח איש צדיק תמים הָיָה בְּדֹרֹתָיו (ו.ט)

ברש"י: יש מרבותינו דורשים אותו לשבח וכו', ויש דורשין אותו לגנאי. הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב היה אומר: רש"י הקדוש לא הזכיר 'רבותינו' בין הדורשין לגנאי, מפני שמי שדורש לגנאי ואינו מלמד עליו זכות, לא מכניס אותו בתואר 'רבותינו'. ומדוע דרשוהו לגנאי? כדי ללמדנו שאפילו אם אין האדם מתנהג כמו שצריך, בכל זאת אם יש בו נקודה אחת טובה יכול למצוא חן בעיני ה'. ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל (ז.ז)

אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים (רש"י). אמר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שיש לנו כאן מדרש פליאה. נח צדיק תמים 'צדיק תמים בלבד', עמד וטרח מאה ועשרים שנה בבנין התיבה, ורק בגלל שלא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים, כבר נחשב מקטני אמנה? אין לנו ביאור בדברי חז"ל אלו, אך יש לנו ללמוד מכך שני דברים. ראשית, קשה להיות מאוד מאמין, ואין זה מן הדברים הפשוטים, אמונה אינה צומחת מאליה, ורק לאחר יגיעה והתבוננות אפשר לרכוש אמונה שלימה ולחיות את האמונה. דבר נוסף יש לנו ללמוד, שמדרגות רבות יש באמונה, וכלשון חז"ל 'מקטני' אמנה, ולא אמרו 'ממחוסרי' אמנה, הרי שיש קטנות באמונה ויש גדלות באמונה.

ספר "להתענג בתענוגים"

וְהַבָּאִים זָכַר וּנְקָה מִפֶּלַע בְּשָׂרָה בָּאוּ פְּאֶשֶׁר צָוָה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ (ז.ט)

ב'חזקוני' כתב דבר נפלא: הניח התיבה פתוחה, מתיירא היה שמא לא באו כולם שהרי לא היה מכיר מינין שבבריות. וכשבאו כולם 'וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ', הפתח נסגר מאיליו על ידי הרוח. פירוש נוסף על דרך פשט נאמר על ידי הגאון רבי משה פלצינסקי זצ"ל: אם נח היה סוגר את הדלת היו המים יורדים לתיבה מפני שנאמר: "וַיִּסְגֹּר ה' אֶת־הַתֵּבָה וַיִּמְחַץ בַּפֶּפֶר". ונח אחרי שסגר את הדלת מבחוץ, יכול היה למרוח זפת מבפנים, כמו כן יכול היה למרוח זפת על הדלת מבחוץ, אבל על החרץ שנשאר אחרי סגירת הדלת, היה צריך הקב"ה לשים הזפת וזהו 'וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ'. וזה מה שאומר רש"י: כפשוטו של מקרא: סגר כנגדו מן המים, הסגירה קאי על הזפת שמרח הקב"ה מסביב לחרץ, מפני המים.

ספר "להתענג באהבתך"

וַיִּשְׁאַר אֶף נֹחַ (ז.כג)

כאן לא נאמר עוד "נח איש צדיק תמים", כי אם רק "נח", שכן במדרש נחשב לו לחטא, מה שלא עשה דבר לתיקונו של הדור, ואם אין אדם עושה מאומה לתיקונם של אחרים, אף הוא יורד ונופל מטה. משנשאר נח לבדו, נוכח לראות כי איננו אלא רק "נח".

ספר "מענינה של תורה"

היונה שובתת בשבת

וַיִּחַל עוֹד שְׂבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם... וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עֶרֶב וְהָיָה עֶלְהָ זַיִת טָרֶף. (ח.י-יא)

בספר "פרדס יוסף" מביא מה שכתב הגאון יעב"ץ ז"ל: שיש מופת על יום השבת, מלבד הסמבטיון (נהר) ששובת בשבת, שהיונה אינה תולשת כלל מן המחובר ביום השבת. וכן בספר "פרחי שושנים" (על זמירות שבת) כתב שמעתי מחכם אחד שיש לו קבלה, שבני יונה אינם אוכלים בשבת מתבואה שנקצרה בשבת. ובוזה ביאר הפסוק "וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עֶרֶב וְהָיָה עֶלְהָ זַיִת טָרֶף" מהו לעת ערב? אלא שכל השבת לא תלשה רק לעת ערב.

ובהגהה (שם) ביאר בזה את הפיוט: "יונה מצאה בו מנוח" שאינה תולשת בשבת מחובר. גדולה מזאת מובא ב"עין יעקב" (סוטה לח): שמעתי מחכם אחד שמקובל שבני יונה מכירין תבואה שנחתך בשבת שאין אוכלים ממנה, ואם קבלה נקבל עכ"ל. משמע מדבריו שלא אוכלים תבואה שנקצרה באיסור כלל ועיקר, אפילו ביום חול, והוא חידוש גדול.

ספר "אוצרות התורה"

וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עֶרֶב וְהָיָה עֶלְהָ זַיִת טָרֶף. (יא)

מהיכן הביאה אותו, רבי אבא בר? גבנה אמר משבשושין? שבארץ ישראל הביאה אותו (ב"ר לג. ו). הקשה רבי יהונתן אייבשיץ, מנין ידעו חז"ל שעלה הזית היה מארץ ישראל דוקא? אולי הביאתו ממקום אחר? ותירץ, שהרי טעם הדבר שהביאה עלה של זית, אמרו חז"ל: אמרה יונה לפני הקב"ה: רבונו של עולם! יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ביד בשר ודם. (סנהדרין קה:). אם זה הדבר שרצתה לומר, מדוע לא הביאה את הזית עצמו שהוא דבר מאכל, מדוע דוקא עלה של זית? התשובה היא, כמו שמצינו על חמורו של רבי פנחס בן יאיר שלא אכל דבר שאינו מעושר, כך גם היונה לא אכלה דבר שאינו מעושר. ממילא, ברור שהעלה של הזית היה מארץ ישראל, כי אם היה מחוץ לארץ, היתה מביאה את הזית עצמו.

ספר "ומתוך האור"

לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו (ח. כא)

טעות תהיה זו לחשוב כי הדורות שלאחר המבול עלו בדרגתם על אלו שלפני ולכן הובטח להם שלא יבוא עוד מבול. אדרבה! הנהגת הבורא עם האדם היא על פי מצבו ודרגתו הרוחנית. אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו ואין הוא תובע מהם יותר מכוחם ויכולתם. גם חומרת העונש שהוא מענישם נגזרת כפועל יוצא משיעור כוחותיהם הרוחניים ויכולתם לעמוד בנסיונות. על כן, לאחר המבול, דווקא בשל ירידת הדורות הובטח להם ששוב לא יענשו בעונש של מבול כי על כן **"פי יצר לב האדם רע מנעריו"**, ואין הוא יכול לעמוד בניסיונות הקשים ולפיכך אין להענישו בעונש כה חמור.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

והקמתי את בריתי אתכם ולא יפרת פל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ (ט. א)

לכאורה יש כאן כפל לשון, והיה די באומרו **"והקמתי את בריתי אתכם שלא יהיה עוד מבול לשחת כל בשר"** (כמו שכתוב להלן בפסוק טו). ונראה, כי גם אחר שיבשה הארץ ומי המבול פסקו, עדיין נשאר אויר העולם מקולקל ומשחית מחמת רוב אדי גפרית ומלח שהיה במים וגויות פגרי האדם והבהמה שנמוחו, ומרוב הקליפות והמשחיתים שהיו אז, ולכן עלה מורה על ראש נח לצאת מהתיבה, ולא יצא עד שציווהו ה' לצאת. ועל כן כרת ה' איתו ברית שגם האויר המקולקל והמזוהם מחמת מי המבול לא יזיק לו ולכל בשר ואמר: **"יפרת פל בשר עוד ממי המבול"**, על ידי רוע האויר והאדים המקולקלים, **"ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ"**, שלא יהיה מכאן ואילך מבול חדש לשחת הארץ.

ספר "עלים לתרופה"

המבט האמיתי על גדלות האדם

ויקח אברהם ונחור...בת הרן אבי מלכה ואבי יספה (יא. כט)

יסכה זו שרה ע"ש שסוכה ברוח הקודש ושהכל סוכין ביופיה, ועוד יסכה לשון נסיכות כמו שרה לשון שררה (רש"י).

ביאר הרב אפשטיין זצ"ל, שכאן ניכר החילוק בין המבט של שרה בבית הרן הגוי, לבין המבט של התורה הקדושה. שכן יסכה הוא שמה בבית הרן, הרן מתפעל מרוח הקודש שיש לה ומיופיה, אבל התורה מכנה אותה שרה לשון שררה ומלכות שמכל מלכותה השפיעה עם אברהם אבינו בפעולותיו להפצת האמונה בכל הדור. ולמרות שהגיעה למדרגה גבוהה של 'סוכה ברוח הקודש', זה כבר התוצאה ולא זה עיקר הגדלות, וכמו שאליעזר עבד אברהם לא התפעל מהעובדה שהמים עלו לקראתה של רבקה ממידותיה הטובות.

ספר "לתתחן עליון"

הלכה: מעלת עניית אמן

אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונים. אמרו חז"ל: גדול העונה אמן יותר מן המברך, ודימוהו לגבור המנצח במלחמה. ועיקר הטעם המובא בזה הוא, דברכת המברך דומה לשטר עדות, שהקב"ה מקור הברכה, ועונה האמן מקיים בשטר בעד חתימה, ועל ידו נשלמת ונגמרת הברכה. אף המברך נכון לכתחלה לשמוע עניית האמן ולכוין לצאת ידי חובת אמן כי עניית אמן מכלל הברכה היא, והברכה חשובה יותר בכך. ועונה האמן, יכון להוציא את המברך. ישתדל כל איש ישראל לענות בכל יום תשעים אמנים שזה רמוז בנטריקון צדי"ק. לכן יש נוהגים לומר ברכות השחר בקול רם ועונים אחריהם אמן, ויש נוהגים שרק הש"ץ אומר בקול רם.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: נסיון זה המסרק שהחיים נותנים לך לאחר שאתה כבר כרת.

ספר "שמחלה"

תקירה: בל תלין

זכות ממון של השכיר לתבוע את שכרו ביומו, דיני ממונות, או רק איסור, דיני איסורים. (משנת יעבץ)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מכות ושבועות

הנציב, ראש ישיבת וואלוזין, עבר פעם ליד הישיבה ושמע מבפנים קול בחורים מתקוטטים ומכים זה את זה. כשפתח את הדלת, נשתתקו פתאום הניצים וכל אחד מהם חטף לו גמרא וישב לעיין בה, בהעמידו פניו תם, כאילו דבר לא קרה. ניגש הנציב אל אחד הבחורים וראהו מעיין במסכת שבועות, בעוד שבישיבה למדו אז מסכת אחרת. עילעל הנציב בגמרא והגיע לדרך בו נאמר כדלהלן: מכדי תנא ממכות סליק, מאי שנה דתני שבועות, והוא הציץ בו בבחור הנבוך וביאר מה שנאמר בגמרא: הלא הלומד זה עתה היה עוסק ב'מכות', ולמה זה עבר פתאום לשבועות? **ספר "חד וחלק" חלק ב (קנז)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת שמחה ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זורה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'יריל בן ג'ולייט אסתר.

